

своєрідності поетики і психології творчості індивідууму були зорієнтовані дослідження функціональності й концептуальності кольору в художньому тексті (О.Дроботун, В.Ніколаєнко), умовно-метафоричних форм зображення та специфіки інтерпретації архетипів (Н.Олійник, А.Степанова, І.Ткаченко, О.Шаф, Т.Щербакова).

У діахронічній та синхронічній площинах поетику і психологію творчості сучасних українських письменників модерного та постмодерного напрямків було висвітлено К.Дубом (“Поетика збірки “Наперсток” Д.Павличка), І.Кропивко (“Поетика роману “Жменя вічності” О.Авраменка”), О.Поліщук (“Ігрова природа “персонажа / автора” в романі “Воццек” Ю.Іздрика”), Л.Степовичкою (“Психічні стани ліричного героя та засоби їх вираження у книзі “Магма” І.Павлюка”). Специфіка сучасного жіночого письма акцентована А.Артюх, І.Білою, Г.Великоднюю.

Аспекти таїн тексту, що були порушені на конференції науковцями різних регіонів України, засвідчили зростання інтересу до цілеспрямованої інтерпретації їх в аспекті теоретичного й індивідуально-творчого дискурсів, висунули низку завдань подальшого дослідження проблеми поетики в герменевтичному ключі.

м. Дніпропетровськ

Нінель Заверталюк, Наталя Олійник

УКРАЇНА – ПОЧЕСНИЙ ГІСТЬ 52 ВАРШАВСЬКОГО МІЖНАРОДНОГО КНИЖКОВОГО ЯРМАРКУ

17–20 травня ц. р. відвідувачі книжкового ярмарку в Варшаві мали можливість ознайомитися з Національною експозицією України “Україна – книжкова держава” (організатор – Державний комітет телебачення і радіомовлення України). Працювали круглі столи “Особливості розвитку книговидавничої справи в Україні”, “Книжковий ринок України в контексті ринків країн Європи. Перспективи співробітництва”.

Відбулися автограф-сесії українських письменників Андрія Куркова, Юрка Покальчука, Галини Тарасюк, Лади Лузіної, Ірен Роздобудько та ж. “Малютко”, презентації “Уряд України: відкритість та прозорість”, книжки Марії Матіос польською мовою “Нація” за участю авторки та перекладачки Анни Коженювської-Бігун, видання “Потяг 76. Потяг до Польщі” за участю Ю.Андруховича та О.Бойченка, “Капіталу” С.Жадана, книжок “Мистецький Олімп України” за участю С.Кравцової, “Лесь Курбас: репетиції майбутнього” Неллі Корнієнко, тритомної “Історії Львова”, книжки “Хто ти, Русь?” О.Речкалова, філологічних новинок І.Дзюби, Ю.Барабаша, І.Качуровського, Д.Наливайка, Л.Масенко (на кафедрі україністики Варшавського університету); видань, присвячених Яну Єжи Пінзелю, “Грані – Т” та “BOSZ” (Польща), продукції видавництва “Акта”, “Ранок”, “Країна мрій”, “А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА”, “Києво-Могилянська академія”, “Либідь”, “Каменярь”, альбому Івана Гончара “Україна і українці”, альбомів видавництва “Колорит” та ін., а також презентація Програм популяризації читання Львівського книжкового ярмарку за участю президента громадської організації “Форум видавців” О.Коваль. Відбулися вернісаж української художньої листівки (“Балтія-друк”), фотовиставка “Це моя Україна” (Укр. нац. інформгентство).

Було передано добірку книжок Національній бібліотеці Республіки Польща (організатори: Держкомітет телебачення і радіомовлення України, Міністерство культури і туризму України).

Пройтися “сторінками раритетних книжок” відвідувачі ярмарку могли на стелажах із виданнями з фондів Національної бібліотеки України ім. В.І.Вернадського. Завершився ярмарок підсумковим брифінгом для журналістів.

В.Л.

“ДИСКУРС РОМАНТИЗМУ В ЛІТЕРАТУРІ США”

19 травня ц. р. в Інституті літератури ім. Т.Г.Шевченка НАН України відбувся III всеукраїнський симпозіум з американської літератури. Ці традиційні наукові заходи разом із міжнародними конференціями, присвяченими літературі США, – важлива частина діяльності Центру американських літературних студій в Україні при Інституті літератури ім. Т.Г.Шевченка НАН України.

Цього разу відомі вчені, молоді науковці та початківці з усієї країни зібралися, щоб обговорити тему “Дискурс романтизму в літературі США”. Запропонована проблематика визначається діахронічним принципом розгляду американської літератури, який був заявлений першим симпозиумом 2004 року як засадничий. Крім того, цей симпозиум, як і попередні два (“Пуританська традиція в літературі США” та “Просвітницька традиція в літературі США”) становить певний підсумковий етап роботи Школи з американської літератури, що існує з 2002 р.

Доба романтизму знаменує важливий період розвитку суспільства й культури Сполучених Штатів — це час становлення власне ідеї американської національної ідентичності та формування національної літератури. Митці того часу із захопленням фіксували сам момент усвідомлення американцями своєї незалежності й унікальності та водночас вони стали свідками трансформації і навіть викривлення тих принципів демократії, що були визначальними та основоположними для американської ментальності. Спираючись на спостереження над власною реальністю, американські романтики, незважаючи на молодість національної літератури, прагнули стати не епігонами європейських культурних традицій, а створити власні самобутні пам'ятники мистецтва. Епоха романтизму в американській літературі подарувала світові таких видатних письменників, як Ф.Купер, В.Ірвінг, В.Вітмен, Г.Лонгфелло, Н.Готорн, Г.Мелвілл, Е.По. Саме в цей момент у літературі з'являється неповторно американське явище — трансценденталізм У.Емерсона та Г.Торо.

Вивчення, осмислення та дослідження американського романтизму не перестає бути актуальним і з огляду на саму специфіку американської ментальності, яка в певному розумінні ґрунтується на романтичному способі мислення. Тому не вщухають розмови про романтичні конотації С.Беллоу й Е.Хемінгвея, В.Фолкнера і Ф.С.Фіцджеральда, В.Стайрона і В.Берроуза, і список цей можна продовжувати. Отже, у центрі уваги учасників симпозиуму романтизм постав і як конкретно історичне художнє явище, і як невід'ємна складова національного художнього мислення; і як предмет дослідження, спроможний відкривати все нові й нові сфери осмислення, і як привід для виявлення художніх генетико-типологічних зв'язків між різними епохами та видами мистецтва.

Пленарне засідання, яким відкривався симпозиум, розпочалося з виступу заступника директора Інституту літератури ім. Т.Г.Шевченка НАН України *М.Сулими*, який зазначив, що тематика цього річного зібрання особливо актуальна не лише в галузі американознавства, а й у теоретико-літературному та компаративному аспекті. Директор Програми Фулбрайт в Україні *М.Стахів* у своєму привітальному слові говорив про романтизм в історичному інтер'єрі.

Наукова частина пленарного засідання (модератор — Т.Денисова) відкрилася концептуальною доповіддю *Т.Денисової* (Київ), що мала як історико-літературний, так і узагальнюючий теоретичний характер. Сама назва виступу “Романтичний континуум американської літератури” красномовно говорить і про зміст пропонованого матеріалу: параметри романтичної художньої парадигми, вітальність та плідність традиції романтизму для американської літератури. Окрему увагу було приділено проблемі вивчення та визначення феномену американського романтизму в літературознавчих розвідках від самого початку ХХ ст.

У доповіді *Т.Михед* (Ніжин) “Американський Ренесанс як категорія та напрямок” ішлося про романтизм як певне історичне та культурне явище. Дослідниця презентувала власну теорію розвитку американської літератури доби романтизму, акцентуючи визначальний для цього періоду процес формування національного літературного канону, базованого на пуританстві.

Перемістивши розмову у площину сучасності, *М.Коваль* (Львів) говорила про функціонування елементів романтичної традиції в найновітнішій літературі США, зокрема про трансформацію емерсонівської концепції “self-reliance” (довіри до себе) у “білій” американській літературі ХХІ ст. Продовжуючи тему апропріації концептів романтизму наступною літературою, *О.Старшова* (Миколаїв) на матеріалі творчості Дж.Барта продемонструвала наявність романтичних компонентів у художній системі постмодернізму, а *В.Рахнянський* (Миколаїв), звернувшись до мультикультуралістської проблематики, зробив спробу зіставити моделі “універсальної людини” в американському трансценденталізмі та літературному ренесансі чикано.

Отже, пленарне засідання визначило два магістральні напрямки подальшої дискусії: романтизм як літературний напрямок і романтична традиція як скарбниця форм художнього мислення для подальшої літератури. Відповідно визначилася і структура секційних засідань. Перша секція (модератор — Т.Михед) була повністю присвячена проблемі сучасного осмислення художнього масиву літератури американського романтизму. Так, рухаючись шляхом семіотичного аналізу *Ю.Павленко* (Київ) порівняла смислові виміри семи глибини в новелах Е.По та Г.Мелвілла.

О.Гусейнова (Київ) визначила особливості втілення в літературі американського романтизму традиційного для романтиків інтересу до екзотичного, визначивши, що, якщо для європейців екзотикою ставали Схід або сама Америка, то для американців екзотикою була Європа. *Г.Стембковська* (Київ) звернулася до особливо актуального для доби романтизму явища взаємодії різних видів мистецтва. На матеріалі творчості Е.Дікінсон та В.Вітмена дослідниця продемонструвала, як нові візуальні технології впливали на образність поезії американського романтизму. *Г.Гайдаш* (Київ) присвятила свою доповідь розвитку драматургії у США першої половини ХІХ ст., зокрема йшлося про мелодраму в американському театрі цього періоду.

Наступне секційне засідання (модератор – Н.Висоцька) відбувалося в річищі другого дискусійного напрямку, визначеного пленарним засіданням. Доповіді, виголошені тут, вибудовувалися в порівняльному ключі, досліджуючи принципи наслідування, діалогу, переосмислення, пародіювання сучасними авторами творів метрів американського романтизму. Так, окремий блок виступів виявився присвяченим інтерпретації “Червоної літери” Н.Готорна у творах ХХ – початку ХХІ ст., що не лише продемонструвало діалогічні стосунки двох літературних епох, а й увиразнило гетерогенний характер сучасної американської літератури. Про три “варіанти” “Червоної літери” Дж.Апдайка йшлося в доповіді *А.Розової* (Хмельницький), яка виявила спрямованість та параметри художнього експерименту видатного митця ХХ ст. Абсолютно іншим, утім не менш цікавим, продуктом подібного художнього експерименту з відомим твором Готорна став роман американської письменниці індійського походження Б.Мухерджі – об’єкт дослідницької уваги *Н.Бідасюк* (Хмельницький), яка простежила трансформацію американського канону в дискурсі мультикультуралізму. Зовсім несподіваний результат переосмислення готорнівської художньої моделі представила *Н.Висоцька* (Київ), звернувшись до аналізу найновітнішого витвору афро-американської драматургії – “П’єси червоної літери” С.-Л.Паркс.

Т. зв. мелвілівський блок було презентовано двома доповідями: *Л.Казакова* (Слов’янськ) спробувала визначити подібність та розбіжність виміру концепту долі у творах Г.Мелвілла та Е.Хемінгвея; *О.Дубініна* (Київ) виявила рівні художньої взаємодії “Мобі Діка” Г.Мелвілла та “Вибору Софі” В.Стайрона.

Звернувшись до творчості Е.По, *Г.Покидько* (Київ) зацікавилася проблемою американського мілленаризму та апокаліптики, втіленій у новелістиці письменника ХІХ ст. та романах сучасної американської письменниці Е.Тайлер. Наслідком декодування складної та об’ємної інтертекстуальності у творчості Е.Паунда стала доповідь *О.Гона* (Київ), в якій було визначено параметри етичного та естетичного діалогу поета ХХ ст. із його великим попередником В.Вітменом.

Під час роботи наступної секції (модератор – О.Гон) розмова велася про стосунки сучасних американських митців із романтичною традицією в аспекті визначення типологічних ознак їхньої творчості. *О.Білоус* (Київ) зупинилася на художній своєрідності творів письменника-південця кінця ХХ ст. У.Персі, для естетики якого характерне переплетіння та взаємодія готичних та романтичних рис, що, своєю чергою, властиво всій південній літературі США. *Т.Стовбун* (Київ) показала, як трансформуються романтичні концепти в романах сучасного письменника-традиціоналіста Дж.Гарднера. Особливо плідним романтичний компонент виявився для загального дискурсу американської контркультури, що було доведено *Н.Шпильовою* (Черкаси) на прикладі аналізу творчості знакової постаті 1960–1970-х рр. Р.Бротігана. У реферативній доповіді *О.Іванів* (Львів) простежено ставлення в західному літературознавстві до проблеми виявлення мотивів англійського романтизму у творчості Т.Моррісон.

Із статтями доповідачів наукова громадськість матиме змогу ознайомитися в четвертому номері щорічника “Американські літературні студії в Україні”, що вже готується до друку.

Олена Дубініна

МІЖНАРОДНА КОНФЕРЕНЦІЯ МОЛОДИХ УЧЕНИХ

З 19 по 21 червня ц. р. в Інституті літератури ім. Т.Г.Шевченка НАН України проходила ІХ міжнародна конференція молодих учених. Уперше зібрання такого рівня було організоване 1997 року. За десять років свого існування конференція здобула авторитет і визнання серед молодих учених України та країн Східної Європи. Це підтверджує широка географія цьогорічної події. Взяти участь у ІХ міжнародній конференції молодих учених зголосилося майже 200